

CULTURĂ ȘI TURISM ÎN BOCȘA

1. CULTURĂ ȘI TURISM

”... [*cultura*] este suma cunoștințelor, atitudinilor și modelelor obișnuite de comportamente pe care le au în comun și pe care le transmit membrii unei societăți anume. (...) În sensul său general, cultura desemnează moștenirea socială a întregii specii umane. În sensul său specific, cultura desemnează un tip particular de moștenire socială. Astfel, cultura în ansamblul său se compune dintr-un mare număr de culturi, fiecare fiind caracteristică unui anumit grup de indivizi.”(Ralph Linton op. cit., p. 532).

Postmodernitatea, în spiritul sociologiei acțiunii, mută accentul de pe producție spre economie, cultură, identitate și stiluri de viață bazate pe consum. În acest sens, ființăm într-un alt fel de lume, definită prin ceea ce tocmai a încetat să fie. Alan Swingewood (în Warren Kidd, 2002) descrie sintetic atributele principale ale vieții sociale postmoderne în care reprezentările despre sine devin nondurabile. Putem fi ceea ce dorim să fim, având la dispoziție nenumărate alternative; standardele morale tari se dizolvă, nu mai există norme, moduri standard de comportament sau culturi privilegiate, iar apariția globalizării comprimă distanțele și timpul.

Pe de altă parte, sociologul francez Jean Baudrillard (1929-2007) arată că: ”*natura consumului în postmodernitate a luat o altă turnură: nu mai consumăm obiecte ci semne și simboluri, adică ceea ce semnifică obiectele materiale în cultura noastră*”.

Turismul este călătoria realizată în scopul recreării, odihnei sau pentru afaceri. Organizația Mondială a Turismului (O.M.T.) definește turiștii ca fiind persoanele ce „călătoresc sau locuiesc în locuri din afara zonei lor de reședință permanentă pentru o durată de minimum douăzeci și patru (24) de ore dar nu mai lungă de un an consecutiv, în scop de recreere, afaceri sau altele nelegate de exercitarea unei activități remunerate în localitatea vizată.” Turismul a devenit o activitate de recreere globală populară. Putem spune că este ramura economică cea mai puternică pe plan mondial.

Cele două (turismul și cultura) sunt corelate și reprezintă o modalitate de progres a unei societăți, în speță a unei comunități, atunci când sunt cunoscute toate aspectele, particularitățile și oportunitățile acelei comunități.

Tocmai de aceea este necesară o cunoaștere mai aprofundată a tuturor factorilor care stau la baza unui proiect care să îmbine particularitățile culturale ale unei comunități cu posibilitatea introducerii tuturor tipurilor de turism (recreativ, de afaceri, istoric, călătorii și pelerinaje, industrial, etc.) pentru dezvoltarea durabilă și pe termen mediu sau lung a localității noastre Bocșa.

2. IMPORTANȚA TURISMULUI CULTURAL PENTRU DEZVOLTAREA COMUNITĂȚII

Turismul cultural este o particularitate a turismului urban, care abordează cultura unei regiuni, în special valorile ei artistice. Acesta include turismul în regiunile urbane, în special orașe mari, istorice și obiective culturale (muzee și teatre). Poate uneori include turismul în zonele rurale; este cazul festivalurilor în aer liber, casele memoriale ale unor scriitori sau artiști celebri, peisaje la care s-a făcut trimitere în literatură. Specialiștii sunt de părere că persoanele care practică turismul cultural cheltuiesc în medie mai mult decât turiștii “standard”.

Turismul cultural reprezintă o piață în plină dezvoltare. OMT estimează o creștere anuală de 10-15% a călătoriilor de interes cultural, în contextul unei creșteri medii totale de 4-5% a industriei turistice în general. De vreme ce atracțiile istorice se află cu precădere în orașe, turismul cultural este în mod firesc asociat cu turismul urban. Investițiile competitive în dotările culturale și în infrastructura necesară găzduirii turiștilor din regiunile urbane au un impact direct asupra economiei și induc o îmbunătățire a nivelului de trai. Mai mult, un centru cultural urban reprezintă un factor care determină valoarea orașului care se adaugă altor factori locali (accesibilitate, climat fiscal, capital uman, stabilitate), care determină competitivitatea orașului în economia globală.

Specialiștii în domeniu au arătat că orice locație turistică are o cale de dezvoltare care urmează un model ciclic. Enunțul inițial al schemei „duratei de viață” introdusă de către R.W. Butler în 1980 folosește drept indicator numărul absolut de vizitatori.

În primele etape ale dezvoltării turismului, orașul atrage turiști care pot fi considerați „pionieri”. Atenția pentru un anumit oraș s-ar putea să nu atingă niciodată un nivel de interes turistic, dar dacă ar atinge acest nivel, vor apărea numeroase investiții în infrastructură, servicii și promovare. Orașul ar putea intra într-o etapă de dezvoltare; în acest moment beneficiile materiale și nemateriale dobândite în urma activității turistice vor crește în mod surprinzător, iar economia locală va cunoaște o evoluție ascendentă. În următorul stadiu al dezvoltării, industria locală se consolidează și apar investitori străini. Odată cu creșterea numărului de turiști se ajunge la atingerea pragului capacității de găzduire, urmează o suprapopulare și o stagnare sau chiar un declin turistic în condițiile în care caracteristicile de mediu ale zonei turistice respective sunt afectate negativ. Astfel, turiștii se vor îndrepta spre alte zone.

Organizarea spațială a resurselor culturale din oraș și relațiile lor cu infrastructura (hoteluri, mijloace de transport, zone comerciale) sunt importante pentru succesul strategiei de dezvoltare a turismului cultural.

Localitatea Bocșa fiind situată pe o arteră importantă care leagă cel mai mare oraș din vestul României, Timișoara, de zona montană a Banatului, este de fapt poarta de intrare în acest areal al Banatului Montan. De asemenea situarea ei într-o zonă colinară cu deschidere spre Câmpia Vestică face ca întreaga zonă să poată cuprinde și un turism adiacent, turismul agro, având în vedere satele și comunele din imediata apropiere (de 10 km până la 35 km).

3. PROPUNERI STRATEGICE

Așa cum am arătat în capitolul 1 este necesară și oportună cunoașterea particularităților localității noastre în ceea ce privește cultura și turismul cultural pentru a implementa unele metode pentru dezvoltarea durabilă a Bocșei.

Bocșa este un oraș provincial care s-a dezvoltat de-a lungul timpului în jurul industriei metalurgice, fiind unul din ”pionierii” acestui sector în România, iar de-a lungul istoriei sale a suferit ”modificări culturale”, ea fiind un centru cultural recunoscut, cu bogată activitate.

Sectorul cultural al unui oraș constă în:

- caracteristicile fizice ale orașului și moștenirea culturală;
- dotările culturale în cel mai larg sens, incluzând aici evenimentele, expozițiile, instituțiile și infrastructura, cum ar fi teatrele, muzeele, galeriile, librăriile, dotările recreative și comerțul cu arta.

Primul pas în formarea și implementarea unei strategii este acela de-a identifica resursele de care dispune orașul nostru și de aceea propunem crearea unei „**hărți culturale**” a Bocșei care să cuprindă toate obiectivele de interes turistic urban: săli muzeale, monumente istorice, case memoriale, obiective industriale, monumente ale naturii, dar și includerea unui calendar anual al manifestărilor cultural-artistice și sportive organizate de către instituțiile abilitate sau în parteneriat cu alte instituții județene sau naționale.

a) Monumente istorice

Pe raza orașului Bocșa există câteva monumente istorice de categoria B, de interes național: Zidurile depozitului de cereale din secolul XVII, Primaria orașului Bocșa, Corpul B al Liceului Teoretic ”Tata Oancea”, Biserica cu hramul ”Pogorârea Sfântului Duh” din Bocșa Montana, Biserica cu hramul ”Sfântul Nicolae” din Bocșa Română, Biserica catolică ”Neprihănită zămislire” din Bocșa Montană, Gara din Bocșa Montană, Gara din Bocșa Română, Turnul furnalului cu încărcare pe verticală din Bocșa Montana, Biserica cu hramul ”Nașterea Maicii Domnului” din Bocșa Vasiova, Zidurile cetății Cuiești, Mănăstirea „Sfântu Ilie” din Godinova, Centrala hidroelectrică și canalul de aducțiune din Bocșa Montana.

Propuneri

Reabilitarea monumentelor istorice degradate (existând posibilitatea accesării unor proiecte cu fonduri ale Uniunii Europene) și includerea lor în circuitul turistic cultural al zonei Banatului Montan. Un alt aspect important este legat de operele artistului Tiberiu Bottlik (unul din primii artiști academici ai Banatului!), necunoscute publicului larg și prea puțin puse în valoare, care se găsesc pe raza orașului Bocșa, adică statuile aflate în cartierele Bocșa Montana și Vasiova. De asemenea se poate organiza o expoziție permanentă de pictură, având în vedere că în anul 2015, cnaclul de pictură „Tiberiu Bottlik” împlinește 45 de ani de activitate, iar Bocșa a fost unul din centrele de pictură importante din țară, cu artiști consacrați la nivel național, care desfășoară încă o activitate de creație, iar în oraș poate fi identificată o locație adecvată.

b) Case memoriale

Case memoriale amenajate nu sunt pe raza orașului Bocșa, existând doar plăci comemorative care atestă că în acele imobile au locuit ori s-au născut personalități locale sau naționale (Tata Oancea, Mihail Gașpar, Zeno Vancea, Matei Filip, Corneliu Diaconovici).

Propuneri

Există însă și imobile care nu au nici măcar plăci comemorative, dar documentele și mărturiile locuitorilor în vârstă din orașul nostru atestă faptul că acolo au locuit personalități marcante ale culturii românești ca de exemplu: Constantin Lucaci, Nicolae Florei, Aurelia Fătu-Răduțu, Tiberiu Bottlik. Propunem amenajarea lor ca și muzee (acolo unde este posibil) sau punerea de plăci comemorative care să marcheze locul.

c) Săli muzeale

Există în prezent o sală muzeală Constantin Lucaci „Spațiu și Lumină”, expoziții temporare de pictură, carte sau artă decorativă organizate de către Casa Orășenească de Cultură sau Biblioteca Orășenească ”Tata Oancea”.

Propuneri

De asemenea se află în desfășurare amenajarea unei noi săli muzeale dedicată esteticii fierului și mineralelor care va avea o colecție de minerale (donată de domnul mineralog Constantin Gruescu, unul din cei mai importanți și cunoscuți colecționari din România), unele dintre ele unicate mondiale și una de etnografie a zonei Bocșa, respectiv cursul mijlociu al Bârzavei, care să cuprindă obiecte casnice, de gospodărie, costume populare și obiecte de artizanat, toate expuse într-o locuință specifică zonei.

d) Dotări recreative

Lacul Medreș, Parcul „Pescăruș” cu arbori monumente ale naturii, Sala de sport, teren sintetic de sport, pensiuni dotate cu piscine exterioare sau lacuri pentru pescuit, parcuri pentru copii cu mobilier de joacă în cartierele Bocșa Montană și Nufărul, posibilități de pescuit sportiv pe râul Bârzava, drumeții prin zona Bringhel.

Propuneri

Zona orașului Bocșa este o zona premontană care face trecerea de la zona de câmpie la zona de munte (și invers), existând posibilitatea efectuării unor excursii de o zi cu cortul (penru cei pasionați), trasee de pentru pasionații de ciclism (fie pe șosea, Bocșa-Reșița, Bocșa-Buziaș, Bocșa-Timișoara, fie prin pădurile locale, Bocșa-Ocna de Fier-Dognecea, Bocșa-Tirol etc.). De asemenea există posibilitatea (în parteneriat cu apele Române, filiala Banat) de amenajare a cursului râului Bârzava pentru plimbări cu barca, având în vedere că acest râu are porțiuni cu ape repezi dar și adânci, iar lungimea lui pe raza orașului nostru este de cel puțin 10 km!

Pentru pasionații de munte, Bocșa poate fi poarta de intrare către muntele Semenic cu stațiunile Crivaia, Gărâna, Trei Ape (la doar 70 km), sau Parcul național Semenic-Cheile Carașului cu numeroase fenomene carstice. De asemenea la doar 50 km se găsește stațiunea balneoclimaterică Buziaș, o stațiune de nivel național pentru afecțiuni cardiace.

O altă componentă de bază pentru recreere este zona Pringhel din cartierul Bocșa Montana, care prin Deciziunea 46.713/21.07.1931 a fost declarată stațiune climaterică, unde datorită pădurilor și curenților specifici există un aer ozonat

benefic pentru refacerea stării de sănătate. Există un proiect de reamenajare a zonei care cuprinde un stadion de fotbal, zone de agrement, locuri pentru plimbări etc.

e) Comertul cu arta

Din păcate nu există un magazin specializat în comercializarea obiectelor de artă, ci doar câteva mici magazine private care comercializează obiecte artizanale.

Propuneri

Există însă posibilitatea achiziționării obiectelor decorative de artă populară de la meșterii populari din zonă (maxim 30 km în jurul Bocșei) ca de exemplu: ouă încondeiate (Tirol), sculptură în lemn (Doclin), costume populare (Câlnic), ceramică decorativă (Reșița), icoane pe sticlă (Cuptoare-Reșița), icoane pe lemn (Reșița).

f) Evenimente culturale anuale desfășurate în localitatea Bocșa

Orașul Bocșa fiind un centru cultural cu vechii tradiții, dar și unul multiethnic, are în calendarul anual cuprinse evenimente cu participare locală, județeană, națională și internațională ca de exemplu: Festivalul- concurs național de interpretare vocală a muzicii populare românești „Aurelia Fătu-Răduțu” (ediția a XXII-a în 2015, desfășurat în luna iunie), Festivalul internațional de creație și interpretare a poeziei dialectale „Tata Oancea”(ediția a XXXIX-a în 2015, organizat la începutul lunii noiembrie), Festivalul Etniilor (ediția a XI-a în 2015, care se desfășoară în luna august), Zilele orașului (organizate în luna iulie cu prilejul sărbătoririi patronului spiritual al orașului Sfântul Ilie), cele trei rugi (hramuri) ale bisericilor ortodoxe române, care includ serbări câmpenești (la Paște, la Rusalii și la Sfânta Maria Mică), Târgul Neu Werk-ului (organizat în mai și octombrie la care participă pe lângă crescătorii de animale, producătorii de cereale, legume, fructe și meșteri popular sau producători locali de produse tradiționale: brânză, țuică, carne și produse din carne, miere, conserve din legume etc.), Balul Toamnei (al etniei germane la începutul lunii octombrie). Progamul activităților cultural artistice și sportive mai cuprinde: evenimente organizate de către alte instituții de cultură din oraș, în parteneriat cu instituții județene sau naționale, exemple fiind cupele sau etapele județene sau naționale la fotbal, bádminion, concursuri școlare etc.

Propuneri

Orașul Bocșa este înfrățit cu două localități din Europa: La Valette du Var (Franța) și Petrovac na Mlavi (Serbia), ceea ce poate însemna în viitor schimburi culturale de anvergură, prin organizarea unor evenimente culturale comune. Avem în vedere organizarea unui festival folcloric cu participare internațională (Franța și Serbia, alături de alte țări unde există etnie română sau orașul nostru va avea legături culturale). Evenimentul va cuprinde cântece și dansuri specifice, dar și schimburi culturale de genul: culinare, de meșteșuguri sau artă tradițională.

Un alt proiect este legat de organizarea unui eveniment cultural „In Memoriam Nicolae Florei” care în prima fază va fi organizat sub forma unui concert de muzică clasică care să cuprindă și artiști bocșeni care activează la instituții de cultură din țară sau străinătate, iar de la edițiile viitoare să fie sub forma unui festival de muzică de operă (Nicolae Florei fiind unul din cei mai mari soliști de operă din țară, fiind catalogat ca și una din cele mai bune voci de bas!) care să fie o rampă de lansare pentru tinerii soliști de operă, așa cum este Festivalul național-concurs de interpretare vocală a muzicii populare românești „Aurelia Fătu-Răduțu” pentru cei care interpretează muzica populară.

4. SPAȚIU CULTURAL DE TRADIȚIE – DINAMIC ȘI INOVATOR

Așa cum am amintit mai devreme, Bocșa a fost și este încă, un centru cultural cu tradiție, care se încadrează în arealul Banatului, având o continuitate în conservarea și promovare tradițiilor zonei, în același timp fiind un promotor al modernismului.

Localitatea noastră este singurul oraș de provincie din România care are doi laureați ai Premiului HERDER pentru cultură (muzicologul Zeno Vancea și sculptorul Constantin Lucaci!), primul pictor academic al Banatului a fost tot din Bocșa (Iosif Velceanu), iar exemplele ar putea continua, motiv pentru care putem afirma că suntem ”producători autentici de cultură românească”!

Dinamica culturală este dată, în cazul nostru, de multitudinea de activități culturale artistice și sportive, organizate în orașul Bocșa la care participă toate instituțiile de cultură, învățământ, ONG-uri, dar și populația din localitate. Din totalul celor 19 etnii din România, în Bocșa trăiesc 15 (conform recensământului din anul 2002) ceea ce conferă localității noastre un statut de localitate multiethnică, iar diversitatea evenimentelor culturale este benefică pentru întreaga comunitate.

Fiind una din localitățile Banatului Montan, care s-a dezvoltat puternic industrial în timpul imperiului habsburgic și care a fost mereu inovatoare în industrie (primul furnal cu încărcare pe verticală pentru minereurile de fier, primele utilaje pentru sudarea prin frecare, inovații în construcțiile metalice civile etc.) nu se poate ca și în domeniul cultural, Bocșa să nu fie în același „trend ascendent”. Merită menționat faptul că la ora actuală Bocșa detine a doua sală muzeală Constantin Lucaci din lume (după Vatican!) și singura din România sau că are singurul festival de creație și interpretare a poeziei dialectale din România ajuns la ediția a XXXIX-a!

Ne dorim ca aceste două componente – dinamica și inovația – să fie un motor cultural al zonei, un „brand” viabil în timp pentru Bocșa, iar localitatea noastră să-și păstreze statutul de „SPAȚIU CULTURAL EUROPEAN”!

Sursa: www.scribtub.com/geografie/turism/TURISMUL-CULTURAL75558.php
referat-referate.blogspot.ro/2014/03/turismul-cultural.html